

Brussel, 7 maart 2025
(OR. en)

6878/25

JAI 290
FREMP 55

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
Betreft:	Conclusies van de Raad over de toepassing van het EU-Handvest van de grondrechten: financiering ter bevordering, bescherming en handhaving van de grondrechten
	- Conclusies van de Raad (7 maart 2025)

De delegaties vinden in de bijlage de conclusies van de Raad over de toepassing van het EU-Handvest van de grondrechten: financiering ter bevordering, bescherming en handhaving van de grondrechten, die de Raad tijdens zijn 4082 zitting, op 7 maart 2025, heeft goedgekeurd.

Conclusies van de Raad over de toepassing van het EU-Handvest van de grondrechten:

financiering ter bevordering, bescherming en handhaving van de grondrechten

Preambule

De Raad van de Europese Unie,

- a. **Herinnerend aan** artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) waarin is bepaald dat eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren, de waarden zijn waarop de Unie berust, welke de lidstaten gemeen hebben in een samenleving die gekenmerkt wordt door pluralisme, non-discriminatie, verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, solidariteit en gelijkheid van vrouwen en mannen;
- b. **Herinnerend aan** de ondeelbare en universele waarden van menselijke waardigheid en van vrijheid, gelijkheid en solidariteit die zijn verankerd in het in december 2000 – nu 25 jaar geleden – plechtig afgekondigde Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (hierna “het Handvest” genoemd), en aan de verplichting van de lidstaten om de daarin verankerde rechten en vrijheden te waarborgen wanneer zij het recht van de Unie ten uitvoer brengen, overeenkomstig artikel 51 van het Handvest;
- c. **Herinnerend aan** artikel 6, lid 1, VEU, waarin de Unie de rechten, vrijheden, en beginselen erkent die zijn vastgesteld in het Handvest, dat dezelfde juridische waarde als de Verdragen heeft;
- d. **Herinnerend aan** artikel 8 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) op grond waarvan de Unie er bij elk optreden naar streeft de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen op te heffen en de gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen, en aan artikel 10 VWEU waarbij de Unie zich ertoe verbindt om bij de bepaling en de uitvoering van haar beleid en optreden te streven naar de bestrijding van discriminatie;
- e. **Benadrukkend** dat het, met name in het licht van veranderingen in de samenleving, sociale vooruitgang en wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen, noodzakelijk is om de bevordering en bescherming van de in artikel 2 VEU en in het Handvest verankerde waarden en rechten te versterken, en te waarborgen dat het Handvest naar behoren wordt toegepast;

- f. **Onderstrepend** dat, aangezien de activiteiten tot bevordering en versterking van de grondrechten doorgaans niet-commercieel van aard zijn, hiervoor financieringsmechanismen nodig zijn, en dat het opzetten, ontwikkelen, onderhouden en monitoren van die mechanismen een belangrijke verplichting van de Unie blijft;
- g. **Benadrukkend** dat het waarborgen van adequate en transparante financiering voor maatschappelijke organisaties en mensenrechtenverdedigers, die een wezenlijk onderdeel vormen van het systeem van checks-and-balances en bijdragen aan de bevordering en bescherming van de waarden van de Unie, met inbegrip van de rechtsstaat, cruciaal is om een samenleving op te bouwen en in stand te houden waarin de waarden van de Unie zegevieren;
- h. **Herinnerend aan** de toezegging van de Unie om de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten wereldwijd te ondersteunen door middel van verschillende financieringsinstrumenten voor extern optreden, waaronder het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI –Europa in de wereld), en wijzend op de enorme rol die door de Europese Unie verstrekte financiering speelt op het gebied van mensenrechten;
- i. **Herhalend** dat het belangrijk is de toetreding van de Unie tot het Europees Verdrag voor de rechten van de mens overeenkomstig artikel 6, lid 2, VEU te voltooien om de bescherming van de grondrechten samenhangender en consistentere te maken en de bescherming van de grondrechten in Europa verder te verbeteren;
- j. **Betreurend** dat de mensenrechten wereldwijd voortdurend en wijdverspreid op grove wijze worden geschonden, zoals bij de Russische invasie en de daaropvolgende aanvalsoorlog tegen Oekraïne, die nu al zijn vierde jaar ingaat, wat ons ernstig moet doen stilstaan bij het feit dat grondrechten en fundamentele vrijheden niet als vanzelfsprekend mogen worden beschouwd en dat de bescherming ervan een gedeelde verantwoordelijkheid is van de lidstaten, de instellingen van de Unie en andere betrokken internationale actoren;
- k. **Ingenomen met** het jaarverslag van de Commissie over de toepassing van het EU-Handvest van de grondrechten 2024: financiering ter bevordering, bescherming en handhaving van de grondrechten (het “Handvest-verslag voor 2024”), waarin een overzicht wordt gegeven van de ontwikkelingen op het gebied van de financiering van de grondrechten;

1. **Ingenomen met** de aanzienlijke bijdragen van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA), dat onder meer waardevolle expertise en studies over het Handvest heeft verschaft, zoals het recente verslag getiteld “EU Funds: Ensuring Compliance with Fundamental Rights” (EU-fondsen: eerbiediging van de grondrechten waarborgen). Voorbeelden van andere belangrijke activiteiten van het FRA op dit gebied zijn het bevorderen van de bekendheid van het Handvest via meertalige opleidingsinstrumenten, zoals Charterpedia en specifieke opleidingsmodules, en het organiseren van de jaarlijkse CharterXchange samen met de Commissie.

Financiering ter bevordering, bescherming en handhaving van de grondrechten

De Raad van de Europese Unie herhaalt zijn toezegging om het Handvest onafgebroken toe te passen en hecht, zonder vooruit te lopen op de onderhandelingen over het volgende meerjarig financieel kader (MFK), zijn goedkeuring aan de onderstaande conclusies.

De Raad van de Europese Unie,

1. **Benadrukt** het enorme belang en de elkaar wederzijds versterkende rol van verschillende financieringsbronnen die bijdragen tot de bevordering, bescherming en handhaving van de grondrechten; het gaat daarbij onder meer om middelen die worden verstrekt en uitbetaald door de Unie, de lidstaten, particuliere donoren en internationale organisaties.
2. **Erkent** de centrale rol van maatschappelijke organisaties en mensenrechtenverdedigers bij de toepassing van het grondrechtenbeleid van de Unie in de lidstaten, en het belang van de bestaande Uniefinanciering voor hun werkzaamheden. Evenzo erkent de Raad de belangrijke rol van de huidige Unieprogramma's voor de financiering van pertinente activiteiten van nationale, regionale en lokale autoriteiten op dit gebied, alsook van programma's die rechtsstelsels versterken en verbeteren en bijdragen tot de opleiding van rechtsbeoefenaars.
3. **Benadrukt** de grotere aandacht van de Commissie voor de bevordering van de waarden en fundamentele vrijheden van de Unie, die, wat betreft financiering en in de context van het MFK voor 2021-2027, behelst dat de begroting van het programma “Burgers, gelijkheid, rechten en waarden” (CERV) aanzienlijk is verhoogd.

4. **Erkent** dat het, op grond van het Financieel Reglement, de verantwoordelijkheid van de lidstaten en de Commissie is om bij de besteding van Uniefinanciering en de uitvoering van de EU-begroting toe te zien op de naleving van het Handvest overeenkomstig artikel 51 van het Handvest en de in artikel 2 VWEU verankerde waarden die relevant zijn voor de uitvoering van de begroting te eerbiedigen.
5. **Erkent** dat het belangrijk is ervoor te zorgen dat de waarden van de Unie en het Handvest in de praktijk effectief worden toegepast en geëerbiedigd, en dat de financiële belangen van de Unie worden beschermd. In dit verband herhaalt de Raad dat er een duidelijk verband bestaat tussen de eerbiediging van de rechtsstaat en het Handvest enerzijds en Uniefinanciering anderzijds.
6. **Benadrukt** de cruciale rol van de verordening gemeenschappelijke bepalingen (CPR). Op grond van artikel 9 daarvan moeten de lidstaten en de Commissie bij de uitvoering van de fondsen die onder het CPR vallen, zorgen voor eerbiediging van de grondrechten en naleving van het Handvest, met name om enige vorm van discriminatie op grond van gender, ras of etnische afkomst, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid te voorkomen. Ook wordt van hen verwacht dat zij de toegankelijkheid voor personen met een handicap bevorderen en een genderperspectief integreren in de voorbereiding, uitvoering, monitoring, rapportage en evaluatie van programma's. Voorts moeten de lidstaten overeenkomstig de in bijlage III bij de CPR opgenomen horizontale randvoorwaarde voor de toepassing en de uitvoering van het Handvest doeltreffende mechanismen opzetten om ervoor te zorgen dat het Handvest in alle fasen van de programmering en uitvoering wordt nageleefd. Alleen dan kunnen zij de uitgaven uit hoofde van deze fondsen vergoed krijgen.
7. **Erkent** het belang van de verwezenlijkingen van specifieke financieringsprogramma's van de Unie en in het bijzonder het CERV-programma, het grootste Uniefonds dat is gewijd aan het bevorderen van de fundamentele waarden en grondrechten van de Unie in de EU tot versterking van de Unie van gelijkheid, rechtvaardigheid, rechten en waarden. Dit programma is voor een grote groep actoren, met name maatschappelijke organisaties, een belangrijke bron van rechtstreekse financiering geweest, waaronder voor organisaties die actief zijn op nationaal, regionaal, lokaal en basisniveau.

8. **Prijst** het brede scala aan thematische gebieden waarop Uniefinanciering heeft bijgedragen tot de bescherming en handhaving van de in het Handvest verankerde grondrechten. De verscheidenheid aan gebieden weerspiegelt de voortdurende noodzaak om de grondrechten in verschillende beleidsterreinen te integreren en vertaalt zich rechtstreeks in specifieke behoeften. Specifieke steun gaat bijvoorbeeld naar voortdurende bewustmakingsacties met betrekking tot de grondrechten en capaciteitsopbouw (CERV-programma), opleidingen voor rechtsbeoefenaars en daadwerkelijke toegang tot de rechter, ook digitaal (programma “Justitie”), beveiligde en veilige online-omgevingen en de strijd tegen desinformatie (programma “Digitaal Europa”), alsook naar acties met betrekking tot de mediavrijheid, artistieke vrijheid en pluralisme (programma “Creatief Europa”). De bescherming en bevordering van de grondrechten wordt ook ondersteund via de herstel- en veerkrachtfaciliteit en het instrument voor technische ondersteuning.
9. **Erkent** dat de behoefte aan financiering groter is dan wat beschikbaar is, ondanks de aanzienlijke sommen die de EU, de lidstaten en andere donoren beschikbaar hebben gesteld.
10. **Onderstreept** dat het belangrijk is dat de autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de programmering en uitvoering van de fondsen over de nodige deskundigheid beschikken om de naleving van het Handvest te waarborgen. Het is ook belangrijk dat de begunstigden van de fondsen een diepgaand begrip hebben van de procedures en de vereisten waaraan moet worden voldaan.
11. **Erkent** het belang van financiering door de lidstaten – naast aanvullende EU-financiering – voor de praktische uitvoering en de toepassing van de verplichtingen op het gebied van de grondrechten, op basis waarvan de bescherming van de grondrechten op alle beleidsterreinen kan worden gewaarborgd, ook op regionaal en lokaal niveau. In veel gevallen is de nationale begroting de belangrijkste bron van financiering voor nationale mensenrechteninstellingen (NMRI), gelijkheidsorganen en ombudspersonen, waarvan de belangrijke rol bij de bescherming van de grondrechten niet kan worden overschat. Naast Uniefinanciering is nationale financiering bovendien vaak de belangrijkste financieringsbron van maatschappelijke organisaties.

12. **Steunt** de Rekenkamer, het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en het Europees Openbaar Ministerie (EOM) in de rol die zij binnen hun respectieve mandaten spelen bij het uitvoeren van audits en onderzoeken naar onregelmatigheden of strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden. Ook de middelen voor de bevordering, bescherming en handhaving van de grondrechten kunnen immers aan misbruik ten prooi vallen.

De Raad van de Europese Unie verzoekt de lidstaten om:

13. Nationale steunpunten voor het Handvest **aan te stellen** en hun werkzaamheden **te faciliteren**. Overeenkomstig de Strategie ter versterking van de toepassing van het Handvest van de Grondrechten in de EU van de Commissie hebben deze tot taak de uitwisseling van informatie en beste praktijken met betrekking tot het Handvest te optimaliseren en de inspanningen voor capaciteitsopbouw in de lidstaten te coördineren. De Raad merkt op dat de samenhangende toepassing van het Handvest staat of valt met de aanstelling en de werkzaamheden van de steunpunten. Hij neemt tevens nota van de nationale CERV-contactpunten die zijn aangesteld om informatie over het CERV-programma te verspreiden en de zichtbaarheid en toegankelijkheid ervan te vergroten, en roept de lidstaten op de samenwerking tussen deze twee rollen te faciliteren.
14. **In het kader van de nationale begrotingsprocedures te voorzien in** de beschikbaarheid van en gelijke toegang tot nationale kern- en projectfinanciering voor maatschappelijke organisaties, mensenrechtenverdedigers en andere actoren die de toepassing van de grondrechten in de lidstaten beschermen en bevorderen. Om de doeltreffendheid van die financiering te vergroten, is het van het grootste belang dat de nationale autoriteiten transparant zijn over de beschikbare financiering, dat de oproepen voor financiering worden geadverteerd en gemakkelijk toegankelijk zijn, en dat de toewijzing van de financiering onafhankelijk en transparant gebeurt.

15. **Te voorzien in** voldoende en stabiele financiering voor activiteiten van overheids-, regionale en lokale autoriteiten die de uitvoering en toepassing van het Handvest faciliteren en de bevordering, bescherming en handhaving van de grondrechten op alle overheidsniveaus ondersteunen.
16. **In overeenstemming met het nationale begrotingskader te voorzien in** adequate financiering voor NMRI's, gelijkheidsorganen en ombudspersonen, in verhouding met hun mandaten uit hoofde van het Unierecht en met de omvang en veelheid van de huidige uitdagingen op het gebied van de bescherming van de grondrechten. Door deskundigheid op hoog niveau op het gebied van de grondrechten te verschaffen, toezicht te houden op de toepassing van het Handvest, steun te verlenen aan slachtoffers van schendingen van de grondrechten en aan personen in kwetsbare situaties, samen te werken met nationale instellingen en het bewustzijn van de grondrechten in de samenleving te vergroten, dragen NMRI's, gelijkheidsorganen en ombudspersonen voortdurend bij aan de instandhouding en de bescherming van de in artikel 2 VWEU en in het Handvest verankerde gemeenschappelijke waarden.
17. **Te voorzien in** billijke en transparante financiering op het gebied van de bevordering, de bescherming en de handhaving van de grondrechten, en af te zien van willekeurige bezuinigingen die in strijd zouden kunnen zijn met de verplichting van de lidstaten om de in artikel 2 VWEU en in het Handvest verankerde gemeenschappelijke waarden te eerbiedigen.

De Raad van de Europese Unie,

18. **Is ingenomen met** de voortdurende werkzaamheden van de Commissie, in samenwerking met het FRA, om de toepassing van het Handvest verder te versterken. Met name de Strategie ter versterking van de toepassing van het Handvest van de Grondrechten in de EU van de Commissie bevat maatregelen om de toepassing van de grondrechten tot 2030 te ondersteunen. De strategie bevestigt de centrale rol die financiering inneemt bij de ondersteuning van de uitvoering van het EU-beleid in de EU en bevat een oproep aan de lidstaten en de Commissie om ervoor te zorgen dat door de Unie gefinancierde projecten in overeenstemming zijn met het Handvest. De Raad neemt tevens nota van de moeilijkheden die het maatschappelijk middenveld ondervindt bij de toegang tot financiering, een uitdaging die ook naar voren komt in het jaarverslag over de toepassing van het Handvest 2022 getiteld "Een bloeiende ruimte voor het maatschappelijk middenveld ter eerbiediging van de grondrechten in de EU".

19. **Is ingenomen met** de werkzaamheden van de Commissie die gericht zijn op de ondersteuning van maatschappelijke organisaties, onder meer de aangekondigde oprichting van het platform voor het maatschappelijk middenveld.

De Raad van de Europese Unie verzoekt de Commissie om:

20. **Na te blijven gaan** of er synergieën tussen de financiering van de Unie en die van de lidstaten kunnen worden bereikt ten behoeve van de bevordering, bescherming en handhaving van de grondrechten **en deze verder te blijven ontwikkelen**. In de praktijk kan dit onder meer worden verwezenlijkt door voortdurend na te denken over het beste gebruik van de bestaande fondsen, bedacht te zijn op de specifieke behoeften van de begunstigden, te zorgen voor samenwerking met en beschikbaarheid van financiering voor de regionale en lokale niveaus, alsook door te zorgen voor doeltreffende bekendmakings- en verslagleggingssystemen, en door maatregelen te nemen om het misbruik van middelen op EU-niveau te voorkomen en te beperken. Dergelijke synergieën weerspiegelen en operationaliseren de complementaire doch unieke aard van financiering van de Unie en van de lidstaten, en stemmen overeen met de toenemende complementariteit van de doelen van de Unie op het gebied van de grondrechten.
21. Haar rechtstreekse financieringsprogramma's op het gebied van de grondrechten en de toegankelijkheid ervan voor relevante organisaties **te blijven bevorderen**, zodat in aanmerking komende aanvragers tijdig informatie kunnen krijgen over financieringsmogelijkheden.
22. **Te blijven bevorderen** dat het CERV-programma binnen het MFK voor 2021-2027 voor een brede groep potentiële aanvragers toegankelijk blijft, onder meer door het mogelijk te maken de aanvraagprocedure in alle officiële talen van de Unie te doorlopen. Zonder aan financieringstransparantie in te boeten, moet de Commissie ervoor zorgen dat de aanvragers niet worden overstelpt met administratieve lasten in verband met de aanvraagprocedures en het beheer van financiering. De Commissie wordt verzocht om bij de ontwikkeling van de procedures die de aanvragers moeten volgen nauw samen te werken met de nationale CERV-contactpunten teneinde hun deskundigheid op het gebied van de praktische uitdagingen op lidstaatniveau te benutten. Tegelijkertijd moet de Commissie gerichte financiering beschikbaar blijven stellen om tegemoet te komen aan dringende en groeiende maatschappelijke behoeften en uitdagingen op het gebied van de grondrechten.

23. **Actief** open en transparante **dialogen** met maatschappelijke organisaties en mensenrechtenverdedigers **te blijven voeren**, waarbij hun deskundigheid in het beleidsvormingsproces in acht wordt genomen, om maatschappelijke organisaties, ook aan de basis, **te ondersteunen** bij het onderzoeken en aanpakken van problemen in verband met de grondrechten. Als deel van die steun moet er vanuit het CERV-programma voortdurend aandacht uitgaan naar maatschappelijke organisaties.
24. **Te blijven voorzien in** specifieke, rechtstreekse financieringsmogelijkheden voor maatschappelijke organisaties om doeltreffende en duurzame projecten in het kader van de bestaande financieringsprogramma's te ondersteunen. Deze ondersteuning behelst onder meer de beschikbaarheid van meerjarige financiering, zodat projecten die alleen al vanwege hun opzet een langetermijnplanning vereisen, beter kunnen worden uitgevoerd, in overeenstemming met de beginselen van transparantie en verantwoordingsplicht.
25. **Te blijven samenwerken** met het Europees Comité van de Regio's om de rol van lokale en regionale autoriteiten bij het toepassen en bevorderen van het Handvest meer in de verf te zetten, op basis van succesvolle, door de Unie gefinancierde projecten die door steden en hun netwerken worden uitgevoerd.
26. Grondrechtenkwesaties overeenkomstig artikel 21 VEU een prominente plaats **te blijven geven** binnen het huidige MFK via financieringsinstrumenten voor extern optreden, waaronder het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III) en het NDICI – Europa in de Wereld.
-